

Obraćanje specijalnog predstavnika EU i visokog predstavnika Miroslava Lajčáka na 11. interparlamentarnom sastanku između Evropskog parlamenta i bosanskohercegovačkih parlamentaraca

Dame i gospodo, <?xml:namespace prefix = o ns = "urn:schemas-microsoft-com:office:office" />

Prošle godine, kada je održan sastanak između parlamentaraca iz Evropskog parlamenta i Bosne i Hercegovine, naša su zajednička nastojanja bila usmjerena ka postizanju prvog ugovornog koraka ka integraciji u EU, odnosno potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa Evropskom unijom.

Prije godinu dana, politička klima u zemlji bila je daleko od idealne. Međutim, suočeni sa mogućnošću da zaostanu za drugim zemljama u regiji, ili pak da se evropski put zatvori pred njima, politički lideri su se udružili i postigli dogovor o

neriješenim pitanjima, što je dovelo do potpisivanja SSP-a u junu prošle godine.

To su uradili jer znaju da ogromna većina građana u cijeloj zemlji smatra da je napredak ka članstvu u Evropskoj uniji jedina opcija za jačanje privrede i bolji život građana.

Pa ipak, uprkos tom velikom koraku, uprkos mogućnostima koje su se otvorile zbog bližih odnosa sa EU, bez obzira na dobijanje smjernica kako omogućiti građanima ove zemlje bezvizni režim sa Evropskom unijom, uprkos prilikama da se unaprijede privreda i život građana Bosne i Hercegovine...

Uprkos svim tim prilikama, nakon što je potpisan SSP, daljnji napredak ka EU u suštini je zaustavljen. Umjesto napredovanja u okviru programa EU i rješavanja potrebnih pitanja, napredak je zamijenjen vrlo negativnim i neprijateljski nastrojenim političkim porukama i potezima. Lideri su često zloupotrebljavali kampanju koja je prethodila oktobarskim opštinskim izborima da bi slali takve poruke.

Kao rezultat toga, međusobne optužbe, zasnovane na nacionalizmu i sijanju straha, zaustavile su napredak. Očekivalo se da će, kada prođe predizborni period, političke stranke i njihovi predstavnici nastaviti da rade na osiguranju evropske budućnosti Bosne i Hercegovine.

No, desilo se suprotno.

Kako drugačije objasniti činjenicu da je Vijeću ministara trebalo šest mjeseci da imenuje vršioca dužnosti direktora Direkcije za evropske integracije, najvažnije veze između BiH i institucija Evropske unije? Situacija još uvijek nije riješena. I koliko je samo apsurdno da svo to vrijeme Bosna i Hercegovina nije imala ambasadora pri Evropskoj uniji?

Kako drugačije objasniti da nije bilo bukvalno nikakvog napretka u rješavanju prioriteta iz Evropskog partnerstva u posljednjih šest mjeseci? U toku 2008. organi vlasti su

usvojili samo sedam zakona od preko 125 kratkoročnih prioriteta.

Kako drugačije objasniti da su organi vlasti tako malo učinili na postizanju uslova za liberalizaciju viznog režima, osobito onih koji se tiču antikorupcionih mjera i sigurnosti dokumenata? Kao rezultat toga, Bosna i Hercegovina već duže od godinu dana i u tom procesu bitno zaostaje za drugim zemljama u regiji.

Kako drugačije objasniti da stranke ponovo nisu postigle dogovor o budžetu prije nove godine i da u nacrt budžeta koji se razmatra nisu uključena sredstva za provedbu iste one regulative o reformi policije čije je donošenje otvorilo put za potpisivanje SSP-a?

I kada imate u vidu da u isto to vrijeme predsjedavajući Vijeća ministara BiH i ministar vanjskih poslova BiH izražavaju namjeru da se u sljedećih nekoliko mjeseci prijave za status kandidata u Evropskoj uniji te da od EU očekuju pozitivan odgovor nekoliko mjeseci kasnije, može se samo zaključiti da su, nakon potpisivanja SSP-a, politički lideri povjerovali da su od EU dobili bjanko ček da nastave sa procesom integracije bez obzira na to kakvi su im potezi. Da li je to znak političke zrelosti i odgovornosti? Da li je to partnerstvo koje EU može očekivati od institucija i lidera u Bosni i Hercegovini?

Moramo biti jasni kada je riječ o ovom procesu i važno je da ne bude zablude. EU ne izdaje bjanko čekove. Niti kada je riječ o pridruživanju EU niti kada je riječ o ukidanju viza.

Nadalje, 2009. godina će biti od apsolutno ključne važnosti za odlučivanje o tome hoće li Bosna i Hercegovina ostati na putu evropskih integracija ili neće biti dio grupe zemalja Zapadnog Balkana koje napreduju ka članstvu u Evropskoj uniji. Crna Gora je već aplicirala za članstvo u Evropskoj uniji i čini se

da bi tim putem uskoro mogla poći i Albanija. Srbija će brzo ostvariti napredak kada riješi pitanje saradnje s Haškim tribunalom. Moguće da će Evropska unija u narednih nekoliko mjeseci odlučivati o ovim aplikacijama, tako da bi Bosni i Hercegovini trebalo biti u interesu da se pridruži ovoj grupi zemalja i ostvari solidan uspjeh u tom pogledu.

Bosna i Hercegovina je pitanje evropske integracije proglasila svojim strateškim ciljem. To znači da institucije Bosne i Hercegovine, prije svega Vijeće ministara i Parlamentarna skupština, imaju odgovornost da kritički analiziraju svoj rad u prošloj godini i nametnu leaderski stav koji je potreban za postizanje kompromisa i ostvarivanje napretka u ispunjavanju programa evropske integracije u 2009. godini.

Dozvolite mi da se kratko osvrnem na rad ovih institucija tokom prošle godine.

U svom Izvještaju o postignutom napretku iz 2008. godine, Evropska komisija je utvrdila da je postignut samo ograničeni uspjeh na putu evropskih integracija i to najviše zbog malog broja usvojenih zakona.

Na primjer, Vijeće ministara je u 2008. godini usvojilo manje od 50% nacрта zakona i izmjena i dopuna zakona koje je predvidjelo svojim planom rada.¹ Nadalje, niz značajnih odluka i zakona je trenutno blokiran na nivou izvršnih organa vlasti, te se zbog toga ne upućuje u Parlamentarnu skupštinu na razmatranje. Ključne odluke o pitanjima kao što je Strategija implementacije Aneksa 7 mjesecima čekaju na usvajanje na nivou Vijeća ministara BiH.² Dok neke druge inicijative kao što su Strategija i akcioni plan za sprječavanje pranja novca, Inovirana strategija i akcioni plan za borbu protiv korupcije, uključujući i uspostavu Antikorupcijskog tijela, što je preduslov za liberalizaciju viznog režima, isuviše sporo prelaze iz faze razmatranja na nivou radne grupe do Vijeća ministara.

U svjetlu nedavne krize s plinom, još jedan značajan primjer je Zakon o plinu BiH, čije usvajanje zahtijeva Evropsko partnerstvo i oko kojeg su se predsjedavajući Vijeća ministara BiH i entitetski premijeri usaglasili 6. novembra 2008. godine u Banja Luci, što je dio inicijative da se osigura energetska nezavisnost i usklađena politika o pouzdanim izvorima energije u okviru BiH. Ovaj zakon se već godinama nalazi u proceduri na nivou radne grupe. Napredak nije ostvaren ni u utvrđivanju i usvajanju sveobuhvatne energetske strategije. Ove dugogodišnje obaveze Bosne i Hercegovine se često pojavljuju u izvještajima o postignutom napretku koje priprema Evropska komisija.

Sasvim je jasno da je mali broj usvojenih zakona na nivou Vijeća ministara BiH uticao na sposobnost Parlamentarne skupštine BiH da tokom prošle godine usvoji veći broj zakona. Međutim, kada uzmemo u obzir da se Dom naroda tokom proteklih šest mjeseci sastao samo **četiri puta** jasno je da i Parlament snosi jednaku krivicu za nepostizanje napretka.

Takođe postoji niz zakona koji se već izvjesno vrijeme nalaze u parlamentarnoj proceduri. Na primjer, Zakon o civilnoj kontroli kretanja naoružanja i vojne opreme je u parlamentarnoj proceduri već više od devet mjeseci. Zbog toga EUFOR i dalje obavlja dio osnovnih nadležnosti koje su trebale preuzeti oružane snage Bosne i Hercegovine.

Još jedan problem je nepostojanje efikasne saradnje između ministarstava i Parlamenta, pa čak i u pitanjima koja se odnose na evropske integracije. Na primjer, poznato mi je da se Komisija za evropske integracije još ne bavi konkretnim zakonodavnim pitanjima vezanim za evropske integracije.

Takođe brine i činjenica da ne postoji zvanična koordinacija zakonodavnih aktivnosti između državnog i entitetskih parlamenata. Država i entiteti i dalje usvajaju zakone bez ikakve međusobne koordinacije. Zabrinjava i činjenica da

Republika Srpska ne koordinira proces evropske integracije s organima vlasti na državnom nivou i drugim organima vlasti u BiH. Ovo nepostojanje koordinacije jasno pokazuje da organi vlasti Republike Srpske ne poštuju prioritete pridruživanja EU i njihov pokušaj da pregovaraju o prioritetima iz Evropskog partnerstva, kao što je recimo usvajanje Zakona o državnoj pomoći koji je nedavno donijela Vlada Republike Srpske, što pokazuje jasno nerazumijevanje procesa evropskih integracija. Jasno je da ovo otežava postizanje napretka na putu ka EU.

Osim toga, postoje indicije koje pokazuju da političke stranke podržavaju ključne zakone putem svojih predstavnika u vlasti, da bi na kraju odbacili te iste zakone kada se nađu pred Parlamentom. Ovo nije odgovorno vođenje politike kakvo se očekuje od zemlje koja želi napredovati na putu ka Evropskoj uniji.

Jedan takav primjer je Zakon o Agenciji za razvoj informatičkog društva BiH, jedan od uslova iz Studije izvodljivosti te Evropskog partnerstva.

Vijeće ministara je u julu 2008. godine jednoglasno usvojilo ovaj zakon, da bi ga potom u Parlamentarnoj skupštini BiH osporili predstavnici istih stranaka koje su ga prethodno podržale. Bez obzira na intenzivna nastojanja u međuvremenu kako bi se zakon izmijenio i prilagodio u skladu sa zahtjevima Vlade RS, ovaj zakon još uvijek čeka na usvajanje pred Parlamentarnom skupštinom. Danas bi trebao biti razmatran na sjednici Zastupničkog doma BiH, ali male su šanse da će biti usvojen ukoliko ne dođe do usaglašavanja političkih stavova.

Ovo je samo jedan od preko pedeset kratkoročnih i srednjoročnih zakonskih prioriteta definiranih u Evropskom partnerstvu sa Bosnom i Hercegovinom.

Ovo je realnost kada se govori o ozbiljnosti institucija Bosne i Hercegovine u namjeri da se uhvate u koštac sa pitanjima

vezanim za proces evropskih integracija. Postoji jasan nesklad između iskazane opredijeljenosti ka programu EU i konkretnih mjera koje poduzimaju politički lideri i odgovarajuće institucije.

Bez obzira na to, uvjeren sam da institucije *jesu* sposobne da ostvare značajan napredak u realizaciji prioriteta za 2009. godinu, *ako* političari budu u stanju izbjeći negativnu retoriku ili postupke koji dovode do sukoba i fokusiraju se na prednosti koje mogu donijeti građanima. Međutim, u tom smislu biće neophodna temeljita promjena u političkom životu.

Značajan je podatak da je više od *polovine* zakona koje je Vijeće ministara usvojilo u 2008. godini usvojeno u decembru, nakon ozbiljnih kritika od strane domaćih nevladinih organizacija zbog sporosti u radu.

Dakle, šta bi trebali biti ključni prioriteti za 2009. godinu?

Naravno, stranke će morati naporno raditi kako bi ispunile preostala dva cilja koje je utvrdio Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira za tranziciju Ureda visokog predstavnika u Ured specijalnog predstavnika Evropske unije. Ovo mora biti ključni prioritet u narednim mjesecima!

Ova dva pitanja, rješavanje pitanja državne imovine te pronalaženje održivog rješenja za Brčko predstavljaju suštinske elemente koji će pokazati da su politički lideri u Bosni i Hercegovini dovoljno zreli da donose odluke o ključnim pitanjima u zemlji.

Sporazum između tri politička lidera postignut u novembru u Prudu i kasnije dopune tog sporazuma predstavljaju značajan pomak. Ali mnogo će važnije biti konkretne zakonske inicijative koje budu poduzete te kompromisi postignuti kako bi se uspješno riješili ovi problemi u praksi.

Još će značajnije biti mjere koje je potrebno poduzeti kako bi Bosna i Hercegovina osigurala svoje mjesto zajedno sa drugim zemljama u regionu na putu ka članstvu u Evropskoj uniji. U tom pogledu biće potreban ozbiljan i koordiniran pristup u rješavanju prioriteta Evropskog partnerstva.

Osim toga, ova godina nudi mogućnost da se počne rješavati pitanje neophodne ustavne reforme. Važno je da ovaj proces kvalitetno koordiniraju i da njime upravljaju politički lideri, nadležne institucije i drugi relevantni akteri u Bosni i Hercegovini. Naravno, međunarodna zajednica je spremna da pomogne u ovom procesu.

Ponavljam, ne želim se osvrutati na prošlost, već samo želim uputiti apel i poziv na akciju. Ove godine, Zapadni Balkan i budućnost zemalja u regionu u vrhu su prioriteta programa EU. Ali u konačnici, država je ta koja nosi odgovornost i izabrani zvaničnici su ti koji moraju osigurati da Bosna i Hercegovina ne zaostane za drugima.

Zbog toga je ovaj susret između Evropskog parlamenta i Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine toliko značajan. Današnji sastanak, koji se održava na početku nove godine, trebao bi biti prekretnica u aktivnostima organa vlasti. Bosna i Hercegovina će morati povećati uspješnost u radu ako ne želi zaostajati za drugim zemljama regiona na putu ka EU.

Drago mi je i čast mi je što imam priliku da vam se obratim i pozivam parlamentarce iz EU i Bosne i Hercegovine da pokrenu otvoren i iskren dijalog o izazovima evropskih integracija i izuzetnim prednostima koje će ovaj proces donijeti.

¹ Od 102 planirana zakona, odnosno amandmana na postojeće zakona, Vijeće ministara BiH je usvojilo 28 novih zakona i 16 grupa amandmana na postojeće

zakone.

[2](#) Revidirana strategija Bosne i Hercegovine za implementaciju Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma dostavljena je Vijeću ministara BiH 29. oktobra i do sada još uvijek nije stavljena na dnevni red.